

Monumentnummer*: 514248

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 17 mei 2001
Kadaster deel/nr 82638/163

Woonplaats*

Utrecht

Gemeente*

Utrecht

Provincie*

Utrecht

Kadastrale gemeente*

Utrecht

Sectie*

C

Kadastraal object*

Appartement aanduiding

Grondperceel

8249

Omschrijving**

Willemsplantsoen 2

Inleiding

In 1912 ter vervanging van de voormalige schuilkerk gebouwde Oud-Katholieke KERK (complexonderdeel 1) in neo-romaanse stijl naar ontwerp van E.G. Wentinck. De kerk geldt binnen de Oud-Katholieke eredienst als kathedraal.

Het kerkgebouw is gelegen met de westgevel aan het Willemsplantsoen en met aan de noordgevel de oorspronkelijke schuilkerk.

De kerk is ter herinnering aan de keizerlijke kerk Ste Marie, in neo-romaanse bouwstijl opgetrokken. Door de verbintenis van de neo-gotiek aan het roomse triomfalisme vond de neo-gotische bouwstijl uiteraard geen goedkeuring bij de Oud-Katholieke geloofsgemeenschap. Ter verfraaiing van het nieuwe kerkgebouw werd voor wat betreft de torens als voorbeeld genomen de kerk in Puissalcon (Fra); muurschilderingen triomfboog, San Apollinare in Classe (Ita); communiebank San Apre in Toscane; smeedijzeren hek van de doopkapel San Praxedes (Rome) en de lichtkronen middenschip Dom te Aken (Dtsl).

Omschrijving

Driebeukige basiliek met westpartij met twee vierkante torens, tien traveeën lang schip, vijfzijdig gesloten koor en twee zij-absiden. Twee kleine traptorens aan weerszijden van de torens en één aan de noordzijde van het koor. In baksteen met natuurstenen detaillering opgetrokken westgevel bestaande uit een drie geledingen hoge topgevel, ingeklemd tussen twee vierkante torens. Drie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

portalen gezet in archivoltten. Het middelste heeft een dubbele deur met ijzerbeslag onder de latei, met in het tympaan een figuratief mozaïek van A. Federlee. Aan weerszijden van de hoofdingang twee nissen. De zij-portalen zijn een kleinere uitvoering hiervan, met enkelvoudige houten deur met ijzerbeslag onder latei met eveneens figuratieve mozaïeken van A. Federlee in het tympaan. Middendeel met twee rondboogarcaden met zuiltjes met dobbelsteen kapitelen, de reeksen afnemende in lengte.

Tweede geleding afgesloten door rondboogfries. Topgevel met dubbel rondboogvenster en deelzuilen, in geveltop klein rondvenster. Toren met 3 geledingen, de bovenste twee gemarkeerd door spaarvelden onder rondboogfries, daarbinnen smalle vensters, onder de tentdaken gekoppelde galimgaten met deelzuiltjes.

Rondboogfries langs gehele zijgevel, evenals steunberen en rondboogvensters van diverse grootte.

Tien traveeën lang interieur, waarbij scheiding tussen middenschip en lagere zijbeuken wordt gevormd door ronde scheibogen rustend op samengestelde bakstenen pijlers met kunststenen kapitelen en zwarte natuurstenen basementen. Houten tongewelf boven het schip, rustend op een samenstel van houten korbelen en consoles met driepasmotieven op kunststenen blokkelen. Lichtbeuk met rondboogvormige vensters. Westzijde met ingangsportaal met kruisribgewelven, gescheiden van middenschip door drie ronde bogen, waarboven de orgeltribune. Tussen de middelste boog een smeedijzeren hekwerk. Aan de oostzijde de vijfzijdige koor waarin een hoger gelegen koor met roosvenster, en rondboogvensters aan weerszijden.

Het gehele interieur is gepleisterd en voorzien van muurschilderingen van A. Federlee met geometrische en christelijke motieven, ondermeer aan de westzijde David en St. Caecilia op de zwikken onder de orgeltribune en Christus als Goede Herder op de triomfboog.

Voorts vloermozaïek in het koor. Voorts onder meer van belang: de oorspronkelijke houten banken met driepasmotieven, drie metalen kroonluchters, bisschopszetel in koor en beelden van Bonifatius en Willibrordus aan de westzijde.

Waardering

KERK van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als karakteristiek en gaaf voorbeeld van neo-romaanse architectuur. Van cultuurhistorische waarde vanwege de verbondenheid met de geschiedenis van de Oud-Katholieken en is als kathedraal aangemerkt. In de bouwstijl houdt het kerkgebouw de herinnering aan de oude Mariakerk levendig en wordt, door bewust af te zien van neo-gotische vormtaal, uitdrukking gegeven aan de afscheiding van het Rooms Katholieke gedachtengoed.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument